

Tiedote

Julkaistavissa 11.6.08 klo 13

Suomalaisen lastensuojelun suuri haaste – sijaishuollon kasvun pysäyttäminen

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on 1990-luvun alusta lähtien kasvanut 2-5 prosentin vuosivauhtia. Lastensuojelun sijaishuoltopalveluiden valvonta on maassamme puutteellista ja tehotonta, mikä vakava ongelma sijoitettujen lasten oikeusturvan kannalta.

Useilla eri mittareilla mitattuna suomalaiset lapset ja nuoret voivat nykyisin paremmin kuin koskaan aikaisemmin. Mutta samanaikaisesti on jatkuvasti kasvanut sellaisten ja nuorten määrä joille on kasaantunut monimuotoisia ja vaikeita ongelmia.

Yhteiskunnan toimenpiteet lasten ja perheiden tukemiseksi ja auttamiseksi ovat riittämättömät ja ne tulevat liian usein liian myöhään. Kotikasvatusta tukeviin, lasten ongelmiin varhain puuttuviin ja lastensuojelun tarvetta ennalta ehkäiseviin palveluihin tehtiin 1990-luvun alkuvuosina tuntuvia leikkauksia ja supistuksia. Palvelutarjonta ei edelleenkään ole palautunut edes lamaa edeltäneelle tasolle.

Myös lastensuojelun avohuollon palvelujen saatavuus on riittämätöntä ja vaihtelee huomattavasti eri puolilla maata. Suuri ongelma on työntekijöiden vaihtuvuus. Avohuolto ei usein pysty katkaisemaan ongelmien kasaantumista, vaan joudutaan turvautumaan sijaishuoltoon. Toisaalta samanaikaisesti avohuollon keinoin yritetään hoitaa liian vaurioituneita lapsia.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä on 1990-luvun alusta lähtien noussut 2-5 % ja on nykyisin yli 15 600. Suomalaisen lastensuojelun suuri haaste on pysäyttää sijaishuollon jatkuva kasvu ja kääntää se tarve laskuun. Pystyykö lastensuojelu tähän, riippuu pitkälti siihen kohdennetuista voimavaroista ja henkilöstön ammattitaidosta.

Sijaishuollon laatu

Suomalaisen sijaishuollon laatu kestää hyvin kansainvälisen vertailun. Ratkaiseva sijaishuollon hyvän laadun tekijä on koulutettu, motivoitunut ja sitoutunut hoitohenkilöstö. Olennaisen tärkeä edellytys ovat myös riittävän pienet yksiköt lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Asuinyksikköjen ja henkilöstön mitoitus koskevat lain säännökset toteutuvat hyvin. Sijaishuoltoyksiköiden fyysiset puitteet ja aineelliset elinolot ovat vähintään kohtuullisella tasolla.

Palvelujen saatavuus ja laatu kuitenkin vaihtelevat. Palvelujen tarve ja tarjonta eivät lastensuojelussa kohtaa. On alueita, joissa palveluja on riittämättömästi saatavilla sekä alueita, joissa olemassa olevat palvelut eivät vastaa asiakkaiden tarpeita.

Sijaishuoltoa vaivaa merkittävä rakenteellinen ongelma. Laitoshuoltoa tarvitaan edelleenkin, mutta nykyistä merkittävästi suurempi osa lapsista voitaisiin hoitaa perhehoidossa. Erityisesti pienten lasten pitkäaikaista laitoshuoltoa tulisi välttää. Perhehoidon lisääminen edellyttää panostamista tiedottamiseen, rekrytointiin, sijaisperheiden val-

mentamiseen ja tukemiseen sekä perhehoidon organisoimista seudullisesti. Niillä alueilla missä näin on tehty, on saatu hyvin rohkaisevia tuloksia.

Lastensuojeluun tarvitaan kansalliset laatukriteerit

Lasten tehokkaaksi auttamiseksi palvelujen laatu tulee varmistaa lastensuojeluprosessin kaikissa eri vaiheissa, aina ensimmäisen huolen heräämisestä nuoren jälkihuoltoon sijaishuollon päätyttyä. Palvelujen hyvän perustason turvaamiseksi, niiden kehittämiseksi ja arvioinnin tueksi tarvitaan alan keskeisten toimijoiden yhteistyössä laatimat ja virallisesti hyväksytyt laatukriteerit, jotka koskevat sekä julkisia että yksityisiä palveluita.

Sijaishuoltopalvelujen valvonta on nykyisin puutteellista ja tehotonta, ja sen toteutus vaihtelee eri puolilla maata. Valvonnan tehostamiseksi sen resursseja tulee lisätä ja valvontakäytäntöjä tulee selkiyttää ja yhdenmukaistaa. Valvonnan tueksi tarvitaan kansallisesti hyväksytty, yhtenäisiin laatukriteereihin nojautuva sisäisen ja ulkoisen auditoinnin järjestelmä.

FICE on 1948 perustettu sijaishuollon maailmanjärjestö, jota Suomessa edustaa Lastensuojelun Keskusliitto. FICE-kongressiin 11.-13.6.08 osallistuu 300 alan ammattilaista, luottamushenkilöä ja tutkijaa eri puolilta maailmaa. Kongressin yhteydessä järjestetään sijaishuoltonuorten tapaminen Eerikkilän urheiluopistolla Tammelassa.

(Lisätiedot: Lastensuojelun Keskusliitto, viestintäpäällikkö Annamajja Puonti, puh: 09 - 3296 0214 ja 040 580 2545 tai viestintäassistentti Hanna-Mari Savolainen, puh: 09-3296 0224 ja 044 329 0029.)